

JOUKKORAHOITUSTA TIETEELLE

Suomalainen Mesenaatti.me-yhteisörahoituspalvelu pyrkii edistämään tieteen saaman rahoituksen määrää ja antamaan tavallisille ihmisille mahdollisuuden toimia tieteen mesenaatteina pienilläkin summilla. Mesenaatti.me toteuttaa tänä vuonna tieteen yhteisörahoitusohjelman, johon valittujen tiedehankkeiden kanssa tuotetaan yhdessä mahdollisimman vetovoimaiset joukkorahoitushankkeet. Ohjelmaa tukee Koneen Säätiö. Mukaan on valittu viisitoista hanketta eri tieteenaloilta. Mukaan valittuja hankkeita ovat mm. siirrettävä laboratoriokontti kierrätysmuovin puhdistamista varten, kirja aktiopohjaisesta ohjelmoinnista, Uutistamisivusto, Tiedetuubi-nettisivuston kehittäminen ja Digitalisaatio-tutkijaverkoston vahvistaminen ja laajentaminen.

Tiedekeskus Heureka hakee tieteen joukkorahoitusohjelman kautta rahoitusta kotimaisen *Yöperhosten salattu maailma* -planetaarioelokuvan tuottamiseen. Elokuvan joukkorahoitus käynnistyy loppukeväästä, ja elokuva saa ensi-iltansa Heurekassa joulukuussa 2015.

TIEDEVIESTINNÄN MUUTOS

Jyväskylän yliopiston *Tiedonjyvä*-lehdessä (1/2015) teemana on tiedeviestintä. Siinä kuvataan juuri niitä ilmiöitä ja muutoksia, jotka tulevat esiin myös tämän lehden alkupään kirjoituksissa mediajulkisuudesta ja akateemisesta elämänmuodosta. Korkeakoulujen tiedeviestintä tasapainoilee murroksen kynnyksellä. Arkipäivään kuuluvat yhä perinteiset tiedotteet, mutta paine näkyä uusilla kanavilla kasvaa koko ajan. Yliopistot tuottavat eri tavoin myös omaa uutisvirtaa, ja tutkijat ovat yhä enemmän suoraan yhteydessä yleisöön.

Tiedonjyvä-lehdessä **Anitta Kananen** haastattelee viestinnän tutkijoita tästä muutoksesta. Tutkimuksesta tulisi viestiä eri vaiheissa, aina

kun ilmenee kiinnostavaa kerrottavaa. Tiedon esittämisen muoto on muuttunut visuaaliseksi ja sirpaleiseksi. Yhteisöviestinnän professori **Vilma Luoma-aho** käyttää uusista kanavista mieluummin käsitettä reaaliaikainen viestintä kuin sosiaalinen media. Hän kehottaa tutkijoita etsiytymään itselleen sopivalle areenalle. Puheviestinnän professori **Maarit Valo** toteaa, että ajatus siitä, että on annettava tutkijan tutkia rauhassa, ei enää päde. ”Jokaisen on kuitenkin löydettävä oma tapansa olla esillä ja annostella itselleen sopiva määrä tiedeviestintää.”

Jyväskylän yliopiston rehtori **Matti Manninen**, joka itse on soveltavan fysiikan professori, toteaa pääkirjoituksessa, että vähin, mitä voidaan vaatia, on kertoa tutkimustuloksista ymmärrettävästi. ”Tarvitaan tiedeviestintää ja popularisointia – myös niillä aloilla, joilla tieteellisiä artikkeleita kirjoitetaan suomeksi.”

UUSIA SUOMENNOKSIA

Eläinten älykkyyydestä ja muita kirjoituksia (Gaudamus 2015, suom. **Tua Korhonen** ja **Liisa Kaski**) on kokoelma **Plutarkhoksen** (n. 45–120 jaa.) dialogeja, joissa tarkastellaan eläinten ja ihmisen välistä suhdetta. Viinin siivittäminä nuoret ja vanhat keskustelijat pohtivat kirjassa pieniä ja suuria eläimiin liittyviä kysymyksiä.

Sean Carroll avaa kirjassaan *Maailmanlopun hiukkanen* (Ursa 2015, suom. **Tuukka Perhoniemi**) alkeishiukkasten maailmaa elävästi ja havainnollisesti. Se kertoo myös ihmisistä Higgsin hiukkasen etsinnän takana sekä maailman suurimmasta ja monimutkaisimmasta koskaan rakennetusta laitteesta, Cernin LHC-hiukkaskiihdyttimestä.

Friedrich Engelsin teos *Työväenluokan asema Englannissa* (Into 2015, suom. **Jorma Mäntylä**) on saatu suomeksi. Kirjan julkaisun aikoihin vuonna 1845 Engels oli vain 24-vuotias. Teos sai hyvän vastaanoton Saksassa ja kohosi

sosialistipiireissä klassikoksi. Englanninkielinen käännös, johon suomennos perustuu, ilmestyi vasta vuonna 1887.

KORKEAKOULUJÄRJESTELMÄN TULEVAISUUS

Suomen korkeakoulujärjestelmästä on käyty paljon keskustelua lehdissä ja vaalipaneeleissa, mutta näkyväksi vaaliteemaksi asti koulutus- ja sivistysteema ei noussut. Keskustelua on herättänyt eduskuntavaalien alla julkaistut raportit. Yhteistä niille on, että yliopistojen ja korkeakoulujen on parannettava työnjakoaan. Puhutaan sekä rakenteellisesta kehittämisestä että profiloinnista.

Miten Suomen tieteen taso saadaan nostettua takaisin kilpailijamaiden tasolle? Elinkeinoelämän Valtuuskunta EVAn raportissa Aalto-yliopiston rehtori **Tuula Teeri** ja Helsingin yliopiston dekaani **Arto Mustajoki** pohtivat tätä kysymystä analyysissään ”Innovaatiope- rusta murenee – yhdeksän ehdotusta yliopisto- järjestelmän korjaamiseksi”. Se esiteltiin EVAn järjestämässä tilaisuudessa maaliskuussa. Myös Elinkeinoelämän keskusliitto EK on julkistanut linjauksensa osaamis- ja innovaatiopolitiikasta. Se pitää myös isona ongelmana yliopistojen, korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten sirpaleisuutta ja haluaa karsia yksiköiden määrää.

Kansainvälinen asiantuntijaryhmä esittää suosituksia Suomen korkeakoulujärjestelmän kehittämiseksi. Selvityksen laati Technopolis Group opetus- ja kulttuuriministeriön toimeksiannosta. Selvityksessä tarkastellaan suomalaisen korkeakoulujärjestelmän kehittämistarpeita suhteessa Tanskan, Sveitsin, Irlannin ja Alankomaiden korkeakoulumallien kehityssuuntiin. Asiantuntijaryhmä katsoo, että suomalaisten korkeakoulujen toimintaympäristö on haasteellinen erityisesti liittyen Suomen talouden tilaan ja kilpailukykyisyyteen. Suomen korkeakoulujärjestelmä toimii sinänsä hyvin ja tuottaa hyviä tuloksia. Parantamisen varaa kuitenkin on. Varsinkin yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen yhteistyötä sekä korkeakoulujärjestelmän joustavuutta on lisättävä merkittävästi.

Suomen yliopistot Unifi ry:n toimesta on toteutettu koulutuksen ja tutkimuksen rakenteellisen kehittämisen ja profiloinnin hankkeet viidellä alalla, joita ovat yhteiskuntatieteet, kauppätieteet, luonnontieteet, vieraat kielet ja kulttuurit sekä lääketiede. Kehittämisehdotusten tavoitteena on ollut parantaa näiden alojen koulutuksen ja tutkimuksen laatua sekä luoda edellytyksiä yliopistojen välisen työnjaon selkeyttämiselle.

TIETEESSÄ TAPAHTUU -FOORUMI

Kaikki ovat yksimielisiä siitä, että julkaisemises- sa laatu on tärkeämpää kuin määrä, mutta miten julkaisujen laatua pitäisi arvioida? Entä pitäisi- kö yksittäistä tutkijaa palkita yliopistolle tuo- toisien julkaisujen kirjoittamisesta? Näitä kysy- myksiä pohdittiin Tieteiden talolla Tieteellisten seurain valtuuskunnan kevätkokouspäivänä järjestetyssä tutkijan arviointia ja palkitsemista käsittelevässä keskustelutilaisuudessa. Tilaisuus oli ensimmäinen laatuaan Tieteessä tapahtuu -foorumiksi nimetyssä keskustelutarjassa, joka jatkuu ensi syksynä. Keskustelujen järjestäjänä on TSV-yhteisö.

Keskustelun pääkohdat voidaan tiivistää seu- raavasti:

- Yksilön meriittejä ei voida arvioida yksin- omaan sillä perusteella, minkä tasoisessa julkai- sukanavassa hänen tutkimuksensa on julkaistu.
- Julkaisufoorumi-luokitus soveltuu suurten julkaisumäärien arviointiin, esim. yliopisto- jen keskinäiseen vertailuun. Julkaisufoorumi voi myös auttaa nuoria tutkijoita tunnistamaan oman alansa parhaita julkaisukanavia sekä erot- telemaan tieteellisesti legitiimit julkaisukanavat arveluttavista julkaisukanavista.
- Laadun arviointia on aina tehty ja tulee voida tehdä, mutta mittareiden on oltava luotettavia ja läpinäkyviä. Myös mittareita on syytä arvioida kriittisesti. (*Anna-Sofia Ruth*)

Ilari Hetemäki